

En afviklingsfond baseret på værditilvæksten i den grønlandske økonomi – nogle foreløbige beregninger.

Af
Gorm Winther

I selvstyrekommissionens arbejde med at finde frem til en nedbringelse af den økonomiske afhængighed af statslige indkomstoverførsler støder vi nu på ordet 'partnerskab'. Som bemærket af Finn Lyngé i en artikel i 'Atuagagdliutit' i februar 2003 bruges dette begreb i forbindelse med en fælles finansiering af de offentlige udgifter. Pointen er at både Danmark og Grønland skal bidrage til en 'partnerskabsfond', der skal udligne de statslige overførsler. Grønlands evne til at bidrage til en sådan konstruktion anses ofte som værende begrænset, vels sagtens fordi, at der er en tendens til at tage udgangspunkt i den hidtil dominerende opfattelse i diskussionerne af de økonomiske relationer mellem Grønland og Danmark. Denne opfattelse tager ensidigt udgangspunkt i, at der ikke skal bringes ofre i forbindelse med en nedbringelse af statens udgifter vedrørende Grønland. Det skal være en fremtidig økonomisk vækst og udvikling, der skal bære dette scenario – underforstået som der skabes mere værditilvækst i Grønland skal det være BNP væksten der skal kunne beskattes med henblik på gradvist at kunne nedbringe den økonomiske afhængighed. Denne model har hidtil kunnet fungere med en vis succes, men det er et åbent spørgsmål, om det er nok at basere sig på dette scenario.

Formålet med denne artikel er at pege på, at der er en vej ved siden af dette scenario, der dels kan operationalisere 'partnerskabstanken', dels kan supplere vækstmodellen gennem en fondskonstruktion, der kan øge opsparingen i det grønlandske samfund. Der har ikke i grønlandske sammenhænge efter 1979 været tradition for, at føre økonomisk politik i ordets egentlige betydning. Økonomisk politik kunne medvirke til at skabe en afvikling af indkomstoverførslerne. Artiklen her foreslår, at dette sker gennem en bunden opsparing i en fond, der forrenter løbende indbetalinger og akkumulerer en kapital over en årrække stor nok til, at den efter ca. 30 – 40 år alene via sine renteindtægter kan udligne bloktilskuddet og de Grønlandsrettede ministerielle udgifter. Dette fordrer, at det offentlige og det private forbrug sænkes, at der sker en fastfrysning af priser, lønninger og andre faktorindkomster (renter, lejer, profiler), og at der skabes forhandlingsmekanismer mellem arbejdsmarkedets parter og de politiske og administrative beslutningstagere i hjemmestyrerregi. I det omfang en lønglidning kan finde sted kan det ikke nytte, at det er muligt at vælte fondsbidrag fra arbejdsgiver- og arbejdstagerside over på priserne – den inflationære udvikling vil i den sammenhæng kun lede til en udhuling af fondens akkumulerede og forrentede indbetalinger efter skat. Dette udelukker ikke en lønglidning og/eller en stigning i de øvrige indkomster – sådanne indkomster kan imidlertid kun bunde i produktivitetsforøgelse, og kan arbejdsmarkedets parter ikke holde sig indenfor de planlagte løn og prisrammer kan indgreb blive nødvendige af hensyn til en overordnet politisk målsætning om, at det primært de næste 30 – 40 år handler om at nedbringe afhængigheden gennem en real vækst i indbetalinger og renteindtægter i en afviklingsfond.

Pointen i denne artikel er, at et beskedent gennemsnitligt bidrag på arbejdsmarkedet vil kunne skabe det fornødne grundlag for en gennemførelse af en afviklingsplan. Det forudsættes at både lønmodtagere og arbejdsgivere bidrager til denne plan gennem et bidrag, der administreres og indbetales af arbejdsgiverne gennem dels et træk i lønnen og dels et arbejdsgiverbidrag med henblik på en samlet indbetaling af en værditilvækstandel til en *arbejdsmarkedets afviklingsfond* (AAF). Det grønlandske AAF-bidrag tænkes etableret som en andel af værditilvæksten i Grønland (excl.

Vareskatter og subsidier), og man kan hermed ikke sige, at bidragene tages direkte fra det beløb staten årligt overfører eller anvender til Grønlandske formål. Bloktilskuddet har naturligvis en multiplikatorvirkning og denne virkning sammenholdt med egenproduktionen og dennes multiplikatorvirkning er det grundlag, hvorpå akkumulation af fondsbidrag kan foregå. De grønlandske indbetalinger matches krone for krone med et tilsvarende beløb, der indbetales af den danske stat hvert år med en modregning i bloktilskuddet som finansieringsgrundlag.

Som det vil fremgå af artiklen vil en investeringspolitik, der søger en forrentning eller udbytter på 10% ved en henlæggelse af en værditilvækstandel på 2% i fonden kunne skabe en hovedstol 32 år efter fondens etablering, der ved samme rente på 10 % kan forrentes med et beløb svarende til statens udgifter vedrørende Grønland. Med et udskudt årligt privat og offentligt forbrug svarende til 2% af værditilvæksten og et matchende beløb indbetalt af staten kan Grønland med andre ord 'spare' sig til økonomisk uafhængighed over denne periode. På samme tid er 'partnerskabstanken' virkeliggjort, hvor Grønland har givet sit bidrag til 'sammenskudsgildet' med staten gennem en gradvis fondsopbygning.

Det forudsættes hermed ikke, at der udover statens årlige bidrag til AAF igangsættes nedskæringer på statens udgiftsramme vedrørende Grønland med mindre der i Grønland kan skabes en ekstraordinær høj værditilvækst, der kan beskattes med henblik på at udligne statens udgifter. Noget sådant kunne komme på tale i forbindelse med olie og gasfund og etablering af en udvinding. Det kunne måske også komme på tale, hvis havtemperaturstigninger igen muliggør et storstilet torskefiskeri. Begge forløb ligger om muligt længere ude i fremtiden.

Det grønlandske bidrag til fonden.

Der findes i forbindelse med fondskonstruktioner forskellige finansieringsformer:

- lønsumsfinansiering
- profitsumsfinansiering
- værditilvækstfinansiering

Ud fra en solidarisk betragtning er den sidste finansieringsform den bedste, fordi værditilvæksten, altså værdien af samfundets produktion og leverede tjenesteydelser minus de hertil nødvendige tekniske input i form af rå- og hjælpestoffer, dækker løn og andre betalinger til produktionsfaktorer. Dette beløb fordeles i alle virksomheder mellem forskellige indkomstformer (lønninger, renter, profitter, lejer, afskrivninger), hvor alle indkomster i det følgende forudsættes at bidrage til afviklingsfonden.

I nationalregnskabet som publiceres løbende fra Grønlands Statistik gennem seriepublikationer og i statistisk årbog kan man se, hvordan bruttofaktorindkomsten fordeler sig mellem løn og restindkomst, og der regnes derfor i det følgende med faktorindkomst pr. beskæftiget i Grønland med henblik på at opdele mellem løn og profit i samme forhold som i det indkomstbaserede nationalregnskab. I årene fra 1995 og til og med 1998 udgjorde lønindkomsterne ca. 80% af faktorindkomsterne, mens de resterende 20% ideelt set skulle omfatte de øvrige faktorindkomster. Da der kan være nogen usikkerhed om denne størrelse på grund af manglende gennemsigthed omkring de reelle indkomster og i øvrigt fejl, udeladelser og mangler skal dette forhold tages med et gran salt – det er imidlertid, det bedste vi har for denne type beregninger.

Træk på lønsedlen sænker den skattepligtige indkomst, og der vil herved fremkomme provenutab, der nødvendigvis skal dækkes på den ene eller anden måde. Den umiddelbart bedste måde synes at være effektiviseringer i den offentlige sektor og et fald i det offentlige indkøb af varer og tjenester. Man skal imidlertid her huske, at provenuet på sigt kommer delvist tilbage igen som rente- og udbytteskat, der pålignes fonden. I den offentlige sektor vil der i øvrigt alene hvad administrationen angår være tale om en ren lønsumsfinansiering – i det omfang de offentlige virksomheder genererer et overskud er der igen tale om værditilvækstfinansiering.

I tabel 1 opgøres forskellige indbetalinger til AAF som procentandele af bruttofaktorindkomsten i 1996, som er det seneste år, vi kan køre beskæftigelsesdata og nationalregnskabsdata sammen i statistisk årbog. Der opgøres som bidrag for en gennemsnitlig lønmodtager pr. måned og pr. år og det samlede fondsbidrag fra grønlandske indkomstmodtagere opgøres for neden i tabellen. Det ses at lave værditilvækstandele f.eks. ved 1% vil indebære et lønmodtagerbidrag på 182,50 månedligt og et bidrag fra andre indkomstmodtagere på 45,63 kr.. Samlet er bidraget pr. beskæftiget 228,15 kr. pr. måned. Dette er gennemsnitsbetragtninger, og det er derfor klart, at de indkomstgrupper, der ligger over gennemsnittet kommer til at bidrage mere, mens de der ligger under bidrager mindre.

Tabel 1: Fondsbidrag ved forskellige træk af lønninger og profiler*.

<i>Værditilvækstandel</i>	1%	2%	3%	4%	5%
<u>Den enkelte lønmodtager:</u>					
<i>Pr. indkomstmåned:</i>					
Lønindkomst	182,52	365,04	547,56	730,07	912,59
Restindkomst	45,63	91,26	136,89	182,52	228,15
Total	228,15	456,30	684,45	912,59	1140,74
<i>Pr. indkomstår:</i>					
Lønindkomst	2190,22	4380,45	6570,67	8760,90	10951,12
Restindkomst	547,56	1095,11	1642,66	2190,22	2737,78
Total	2737,78	5475,56	8213,34	10951,12	13688,90
<u>Samtlige lønmodtagere:</u>					
<i>Det totale bidrag til fonden: pr. indkomstår (mio. kr.)</i>					
Lønindkomst	55,128	110,256	165,384	220,512	275,640
Restindkomst	13,782	27,564	41,346	55,128	68,910
Total	68,910	137,820	206,730	275,640	344,550

* I det følgende anvendes de seneste tal der kan sammenkøres med udgangspunkt i statistisk årbog (1996). På baggrund af bruttofaktorindkomsten for dette år på 6.891 mio. kr. og en beskæftigelse på 25.170 mandeår kan den gennemsnitlige faktorindkomst beregnes til 273.788 kr. Faktorindkomsten fordeles som i nationalregnskabet med 80% til løn og 20% til restindkomster som er en tilnærmet størrelse for profiler og renteindkomster. Denne rate holdt sig nogenlunde uændret i perioden 1995 – 1998. Unøjagtigheder i tabellen skyldes afrundede tal.

Det totale AAF bidrag fra Grønlandsk side ved forskellige værditilvækstandele ses i nederste tabelrække. Det forudsættes så som nævnt ovenfor, at staten matcher med et tilsvarende beløb, der indbetales til fonden. Dette beløb indgår ikke i tabellen.

Fonden forudsættes baseret på et trustfondsprincip, hvor det bærende investeringsprincip er at maksimere afkastet på fondsinvesteringerne. Fonden skal med andre ord ikke være et 'soft touch' i forhold til mere eller mindre risikable erhvervsinvesteringer, hvor der er store risici forbundet med investeringen. Ved at anvende en forsigtig investeringspolitik på danske og internationale finansielle markeder frem for risikable erhvervsinvesteringer i Grønland eller i øvrigt andre lande vil man måske på det meget lange sigt kunne afse dele af den akkumulerede kapital til erhvervsudviklingsprojekter med store risici i Grønland. Et groft skøn over succesraten for erhvervsprojekter siger at kun ca. hvert 10. projekt vil lykkes. Det er klart, at det ikke er den type investeringer fonden primært skal gå ind i - *Det er et væsentligt princip ved fonden, at den skal fremme en bunden opsparing på kort sigt for på lang sigt gennem gevinstmaksimering at kunne bidrage til en afvikling af statens udgifter vedrørende Grønland, og at dette skal være fondens væsentligste opgave.* Erhvervsudvikling og investeringer skal derfor fortsat i en betragtelig fremtid henlægges til det offentlige og det private initiativ uden at fonden indblandes – med mindre da at der er tale om projekter, der giver et forventet højt og sikkert afkast!

Dette udelukker ikke, at fonden kunne tænkes, at have andre funktioner end det at udligne statens ensidige indkomstoverførsler til Grønland. Den permanente 'trust fond' i Alaska udbetaler f.eks. hvert år en dividende til hvert medlem af en husstand i delstaten. Fonden henter sine indtægter fra det samlede provenu fra aktiviteterne med en andel på 25%, hvor de resterende 75% tilfalder delstaten. I 2000 oversteg renteindtægterne fra primært placeringer på nordamerikanske finansielle markeder indtægterne fra olieproduktionen. En sådan ordning bidrager til at skabe en bevidsthed og en samhørighed omkring fondsfunktionen, hvor det ikke er ualmindeligt, at høre Alaskaborgere omtale fonden som 'our fund'. Alternativt kunne man forestille sig en arbejdsmarkedets afviklingsfond som en tillægspensionsordning som f.eks. ATP i Danmark. Jeg har dog ikke i de følgende beregninger medregnet sociale dividender eller pensionsudbetalinger. Det er klart at sådanne ordninger vil forlænge den tid, der medgår til at akkumulere en hovedstol stor nok til at den årlige forrentning kan dække det samme udgiftsniveau som statens udgifter vedrørende Grønland andrager.

Tabellerne 2 – 5 nedenfor viser forskellige resultater af fondsinvesteringer foretaget af afviklingsfonden. Det skal til beregningerne bemærkes, at de kun udgør løselige skøn. I tabel 2 vises resultatet af beregninger af, hvor stor en nettoværdi fondsinvesteringerne andrager efter skat det 21. år efter fonden er blevet etableret. Tabellen viser for forskellige renteniveauer hvor meget renteindtægterne andrager, hvor meget nettoværdierne bliver, hvor meget det offentlige provenu bliver gennem udbytte- og renteskatter. Ved laveste værditilvækstandel på 1% indbetales der via det grønlandske arbejdsmarked en samlet årlig indbetaling på ca. 68 mio. kr., der investeres på danske og internationale finansielle markeder med sigte på en risikospredning og med sigte på at placere i sikre papirer. Fondens investeringsportefølje kan brede sig fra forskellige obligationstyper over forskellige aktier og til jord og fast ejendom – fonden forventes at iagttage samme forsigtige investeringspolitik som f.eks. danske pensionskasser gør det. Ved laveste forrentning på 3% ses det at en årlig fast indbetaling svarende til de ca. 68 mio. kr., med det samme beløb som startkapital vil give fonden renteindtægter svarende til ca. 529 mio. kr.. Landskassens samlede provenu vil andrage ca. 219 mio. kr., og fonden vil efter 20 år stå med en samlet beholdning andragende ca. 1.8 mia. kr. eller ca. 54% af den nuværende statslige Grønlandsramme. Tabellen opererer med forskellige

renteniveauer gående fra 3% til 10% - sidstnævnte vil efter 20 år skabe en nettoværdi efter skat på ca. 3.1 mia. kr..

Tabel 3 følger samme principper som tabel 2 med den forskel, at der nu indbetales 2% af værditilvæksten i Grønland som AAF bidrag eller det dobbelt af bidragene i tabel 2. Det ses at indtægterne for fonden og det offentlige fordobles.

Tabel 2: Forrentning af investerede værditilvækstandele – laveste andel (1%)
(mio. kr.)

Udbytte eller rentesats	3%	5%	7%	9%	10%
Antal år	20	20	20	20	20
Beløb pr. investering	68,910	68,910	68,910	68,910	68,910
Samlede indbetalinger	1.447,110	1.447,110	1.447,110	1.447,110	1.447,110
Samlede renteindtægter	528,987	1.014,304	1.644,549	2.464,534	2.963,302
Investeringens samlede værdi før skat	1.976,097	2.461,414	3.091,659	3.911,644	4.410,412
Skatteprocent*	(41,40)	(41,40)	(41,40)	(41,40)	(41,40)
Samlet skatteprovenu	219,000	419,922	680,843	1.020,317	1.226,807
Nettoværdi af investering (efter skat)	1.757,096	2.041,492	2.410,816	2.891,327	3.183,605

* Der regnes med et vejet gennemsnit af de kommunale skatteprocenter, hertil adderes landsskatten (11%) og den fælleskommunale skat (4%).

Tabel 3: Forrentning af investerede værditilvækstandele – næstlaveste andel (2%)
(mio. kr.)

Udbytte eller rentesats	3%	5%	7%	9%	10%
Antal år	20	20	20	20	20
Beløb pr. investering	137,82	137,82	137,82	137,82	137,82
Samlede indbetalinger	2.894,220	2.894,220	2.894,220	2.894,220	2.894,220
Samlede renteindtægter	1.057,973	2.028,607	3.289,099	4.929,068	5.926,604
Investeringens samlede værdi før skat	3.952,193	4.922,827	6.183,319	7.823,288	8.820,824
Skatteprocent*	(41,40)	(41,40)	(41,40)	(41,40)	(41,40)
Samlet skatteprovenu	438,001	839,843	1.361,687	2.040,634	2.453,614
Nettoværdi af investering (efter skat)	3.514,192	4.082,984	4.821,631	5.782,654	6.367,210

* Der regnes med et vejet gennemsnit af de kommunale skatteprocenter, hertil adderes landsskatten (11%) og den fælleskommunale skat (4%).

Tabel 3 kan i øvrigt også læses på den måde, at den viser resultaterne af, at staten har matchet indbetalingerne i tabel 2 med et tilsvarende beløb, hvilket fordobler nettoværdien af investeringerne, når der gøres op efter det 21. år.

Statens Bidrag til fonden og udligningstiden.

Men 20 år er for lidt, hvis man skal akkumulere en hovedstol tilstrækkelig stor til, at den kan forrentes med en værdi svarende til statens ensidige indkomstoverførsler til Grønland. Med en lav forrentning og en lille indbetaling fra arbejdsgivere og arbejdstagere vil det således gå meget lange perioder på mellem 40 og 125 år inden, der er akkumuleret en hovedstol tilstrækkelig stor til, at den kan forrentes med en værdi svarende til indkomstoverførslerne.

Staten forudsættes at matche det grønlandske bidrag til AAF i den årrække, der er nødvendig for at der kan etableres en hovedstol, der kan forrentes med en værdi svarende til det nuværende niveau for statens udgifter vedrørende Grønland. Den tid det vil tage at nå så langt vil vi i det følgende kalde udligningstiden. Beløbene akkumuleret i tabel 3 kan hermed beregnes som en startkapital for en yderligere række af udligningsår. I tabel 4 med laveste værditilvækstandele og heraf følgende bidrag betyder dette, at det årlige bidrag fra den grønlandske fond og staten samlet bliver ca. 138 mio. kr.. I tabel 2 androg bidragene fra samtlige lønmodtagere og arbejdsgiver ca. 68 mio. kr. Når vi regner med det laveste bidrag og de laveste forrentninger får vi selvfølgelig en lang udligningstid. Hvilket også fremgår af tabel 4, hvor udligningstiden afhængig af forrentning ligger mellem mellem 40 år og 125 år. Der kan således næppe være tvivl om, at fonden skal søge en forrentning eller et udbytte af sine investeringer på mindst 10%. En høj forrentning begrænses imidlertid ofte af, at der kan være tale om risikogevinster og mindre sikre investeringer.

Tabel 4: Antal år nødvendige for at akkumulere en hovedstol der kan forrentes med en værdi svarende til statens udgifter vedrørende Grønland – laveste værditilvækstandel*

	Startkapital Det 21. år** (mia. kr)	Yderligere antal år	Totalt antal år
Forrentning eller udbytte:			
3%	3.514	105	125
5%	4.083	56,5	76,5
7%	4.821	35,5	55,5
9%	5.783	24	44
10%	6.367	20	40

* Statens udgifter sættes til 3.3 mia. kr. De årlige indbetalinger er 137.82 mio. kr. med 50% fra henholdsvis den grønlandske afviklingsfond og 50% fra Staten.

** Denne periode er de første 20 år som er den periode der regnes med i tabel 2 og 3. Når staten matcher beløbene akkumuleret efter skat i tabel 2 kommer de til at svare til beløbene i tabel 3, fordi denne er beregnet som fordoblede bidrag fra den grønlandske værditilvækst til fonden.

Det ses i tabel 4, at den højeste forrentning og den højeste startkapital (de forrentede indbetalinger med 10% efter det 20. år) giver en udligningstid på ialt 40 år. Hvis vi fordobler den grønlandske indbetaling til fonden fra 1% af værditilvæksten til 2% og matcher dette beløb med et tilsvarende bidrag fra staten, der modregnes i bloktilskuddet hvert år, får vi et forløb som i tabel 5, hvor vi straks får pænere udligningstider. Vi skal her forestille os, at det gennemsnitlige grønlandske bidrag

hver måned indebærer et arbejdsgivertræk på lønsedlen svarende til 456,30 kr. fordelt med 365,04 kr. til lønmodtagerside og 91,26 kr. til arbejdsgiverside.

Med den højeste rente og den højeste startkapital i tabel 5 får vi med en årlig indbetaling på ca. 275 mio. kr. fordelt ligeligt mellem staten og fonden en udligningstid på 32 år.

Tabel 5: Antal år nødvendige for at akkumulere en hovedstol der kan forrentes med en værdi svarende til statens udgifter vedrørende Grønland – værditilvækstandel på 2%*

	Startkapital 21. år** (mia. kr.)	Yderligere antal år	Totalt antal år
Forrentning eller udbytte:			
3%	7.028	81	101
5%	8.166	41,5	61,5
7%	9.643	25	45
9%	11.565	15	35
10%	12.734	12	32

* Statens udgifter sættes til 3.3 mia. kr. De årlige indbetalinger er 275.64 mio. kr. med 50% fra henholdsvis den grønlandske afviklingsfond og 50% fra Staten.

** Denne periode er de første 20 år som er den periode der regnes med i tabel 2 og tabel 3

Nogle afsluttende problemer.

Nu kan man med god ret rejse spørgsmålet om ovennævnte beregninger overhovedet er realistiske i en grønlandsk sammenhæng. Opsparingstilbøjeligheden er i forvejen lav, og det kunne under indtryk af de nuværende nærmest desperate behov for renoveringer af boliger og infrastruktur, de påtrængende problemer med uddannelsessystemet og et skrantende sundhedsvæsen, tænkes, at politikere fremover ville føle sig fristet til at bruge midlerne til noget andet end det, der oprindeligt var meningen? Hertil er der kun at bemærke, at fonden forudsættes etableret på grundlag af en aftale mellem Grønland og Danmark, og at fondens styrelse må være et fælles anliggende mellem de to parter gennem f.eks. et paritetisk sammensat 'fællesråd' – dette vil sikre den ene part en vetoret mod den anden part, hvis man forsøger at afvige fra fondsmålsætningerne. Dette må til en vis grad kunne sikre den nødvendige kontinuitet, der er nødvendig på lang sigt for, at fonden kan akkumulere en så betragtelig hovedstol.

Nogle vil sikkert også pege på, at der nok er en tilslutning til en grønlandsk selvstændighed, men at befolkningen, som det har vist sig i forskellige meningsmålinger ikke er villige til at ville acceptere levestandardsforringelser. Hertil er der for det første at sige, at det er begrænsede beløb, der skal indbetales pr. lønmodtager fra både arbejdstagere og arbejdsgivere, og for det andet, at det en gang ude i fremtiden om ca. en generation ikke er umuligt at forestille sig, at de individuelle bidrag er at betragte som tillægspension, der kommer til løbende udbetaling som pensionsalderen indtræffer. Dette fordrer så, at fondsindbetalingerne fortsætter med kommende generationers tilknytning til arbejdsmarkedet. Til gengæld vil man nok her ikke kunne vinde gehør for en fortsættelse af danske bidrag. Fonden er nu et rent grønlandsk anliggende.

Endelig vil man selvfølgelig ud fra en pengestrømsanalyse mellem Grønland og Danmark kunne pege på, at en del af statens udgifter vender tilbage som betaling for import af danske varer og tjenester, som renter, udbytter og lønninger der går til Danmark, som indkøb af jord og fast ejendom og som kapitaleksport. Det er klart, at Danmark med et uændret samhandelsmønster ville kunne drage fordel af et selv bærende Grønland, men det må på den anden side kunne forventes, at netop dette forhold i sig selv kan indvirke på samhandelsmønstret med en åbning mod de nordamerikanske markeder som følge.

De dele af bloktilskuddet, der krone for krone vender tilbage til Danmark, og de dele af statens udgifter der anvendes direkte i Danmark som følge af ministerielle udgifter kunne måske indgå i regnestykket med henblik på at lave en nettoopgørelse. Denne burde imidlertid så også medregne multiplikatorvirkningerne af bloktilskuddet i Grønland, som indgår i den værditilvækst, der delvist er fondens finansieringsgrundlag. Jeg har valgt at undlade disse korrektioner, fordi det manglende datagrundlag vil rejse problemer med hensyn til resultaternes pålidelighed.

Det essentielle er, om man kan forvente, at det er muligt i en overskuelig fremtid, at kunne etablere et selv bærende Grønland ved hjælp af en bunden opsparing i en fond. Hvis man med overskuelig mener den nærmeste fremtid er svaret på et sådant spørgsmål naturligvis benægtende, men hvis man kan stille sig tilfreds med en 30 – 40 år er projektet måske ikke umuligt. På samme tid kan fondskonstruktionen medvirke til at give alle både i Grønland og Danmark en følelse af, at de to parter i fællesskab søger at minimere udligningstiden. Hvis Grønland på samme tid formår at sparke en erhvervsudvikling i gang kan udligningstiden endda blive endnu kortere, fordi en betydelig vækst og udvikling ville kunne retfærdiggøre en gradvis nedbringelse af statens udgifter i takt med stigende vækst – ved vækstrater på 5 – 8% som set tidligere i Grønland er der næppe noget til hinder for at dele af provenuet fra den forøgede værditilvæksts vil kunne udligne bloktilskuddet.

Gorm Winther
Narsaq, februar 2003